

Gyps fulvus (Hablizl, 1783)

‘Ορνιο, Griffon Vulture

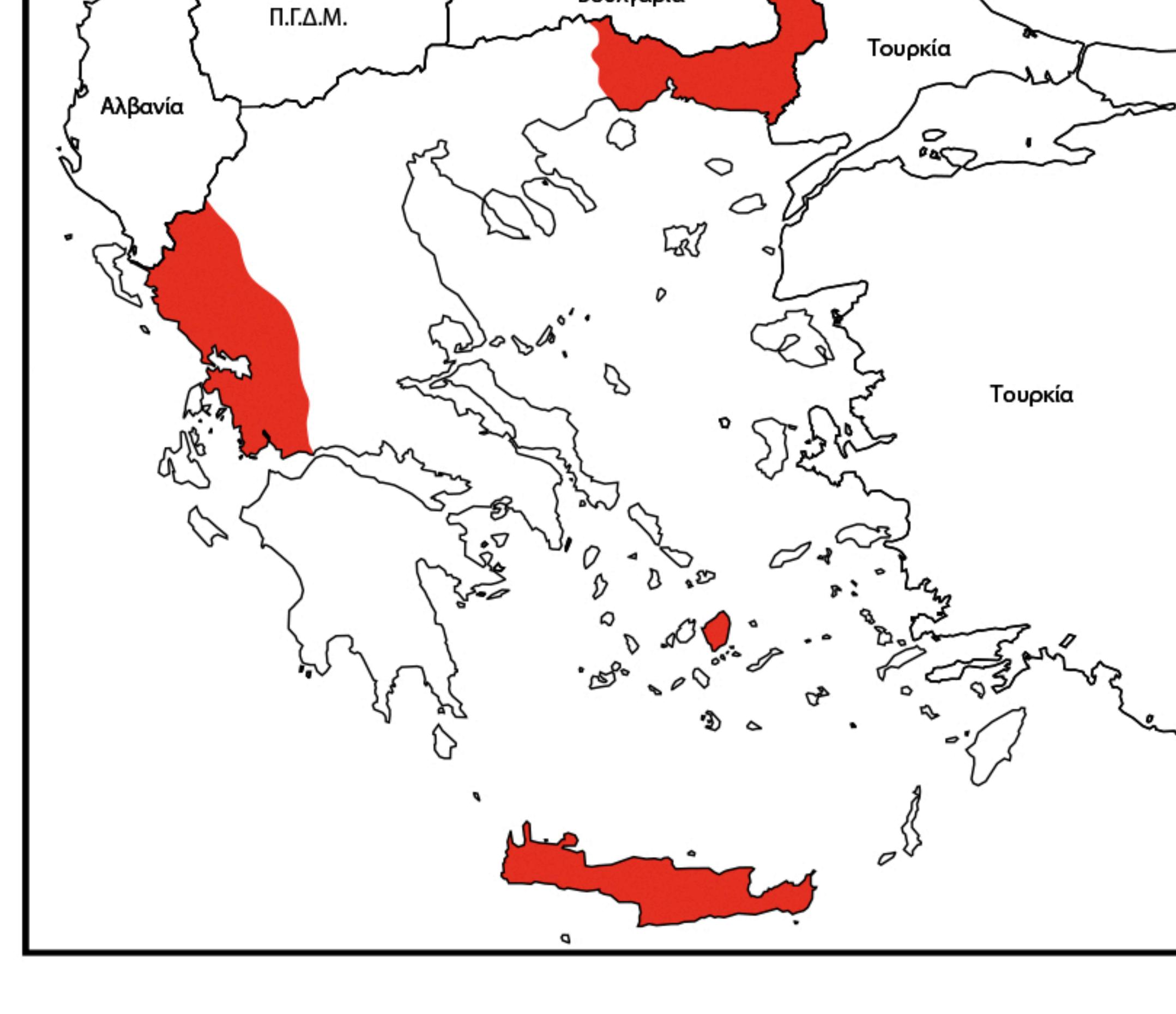
■ **Κατηγορία κινδύνου στην Ελλάδα:** Τρωτό VU [D1].

Οι πληθυσμοί της ηπειρωτικής Ελλάδας και των Κυκλαδών θεωρούνται Κρισίμως Κινδυνεύοντες CR [C1]

■ **Κατηγορία κινδύνου διεθνής:** Μειωμένου ενδιαφέροντος LC

Summary: The Griffon is the commonest vulture species in Greece. Once almost numerous and widespread all over the mainland and on many islands, the species has suffered a serious population decline (c. 60%), particularly on the mainland, during the last decade. Today the total Greek population has been estimated at 170-200 pairs, with a very fragmented distribution in Thrace, western Greece, central Cyclades islands and Crete, which hosts more than 80% of the Greek breeding population.

Poisoning is the main mortality factor for Griffons, devastating their colonies in many parts of the country. Additionally threats are land use changes, which result in food shortage and illegal shooting (Handrinos & Akriotis 1997, BirdLife International 2004).

Εξάπλωση, πληθυσμιακά στοιχεία και τάσεις: Αν και το όρνιο παραμένει το πιο κοινό και διαδεδομένο είδος γύπα στην Ελλάδα, ήταν κάποτε πολύ πιο κοινό, σχεδόν άφθονο (Handrinos & Akriotis 1997). Τη δεκαετία του '80 ο πληθυσμός του εκτιμήθηκε σε 400-500 ζευγ., εκ των οποίων τα 200 ενδημούσαν στην Κρήτη (Vagliano 1981, Handrinos 1985). Δέκα ώμως χρόνια αργότερα ο πληθυσμός ουσιαστικά κατέρρευσε, αφού εγκαταλείφθηκε το 70% των αποικιών του στην ηπειρωτική Ελλάδα, ως αποτέλεσμα της ανεξέλεγκτης ή παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων για τον έλεγχο σαρκοφάγων θηλαστικών (Handrinos & Akriotis 1997, Bourdakis 2003). Σήμερα το όρνιο απαντάται τοπικά στη Θράκη, στην Ήπειρο, στην Αιτωλοακαρνανία, στις Κυκλαδες (Νάξο, Ηρακλειά) και στην Κρήτη (Bourdakis 2003). Ο συνολικός πληθυσμός του στην Ελλάδα εκτιμάται σε 170-200 ζευγ., εκ των οποίων τα 25-30 κατανέμονται σε 7 αποικίες στην ηπειρωτική Ελλάδα, ενώ τα υπόλοιπα απαντώνται στα νησιά (BirdLife International 2004, Bourdakis *et al.* 2004). Η Κρήτη φιλοξενεί το μεγαλύτερο νησιωτικό πληθυσμό στο κόσμο, με 140-160 ζευγ., που κατανέμονται σε 24-28 ενεργές αποικίες ανά έτος (Xirouchakis & Mylonas 2005a). Πολλά δακτυλιωμένα όρνια, νεαρά κυρίως άτομα, προερχόμενα κυρίως από άλλες βαλκανικές χώρες, παραπορούνται συχνά στη δυτική Ελλάδα και στη Θράκη (Ακριώτης & Χανδρινός 2004, Skartsis *et al.* in press, Xirouchakis & Tsiakiris in press).

Ποσοστό του πληθυσμού του είδους που βρίσκεται στην Ελλάδα: <1% του ευρωπαϊκού.

Οικολογία: Το όρνιο είναι ένα αγελαίο είδος γύπα, χαρακτηριστικό των ανοικτών εκτάσεων, που συναντάται σε ημιορεινές και ορεινές περιοχές, εκμεταλλευόμενο τις κτηνοτροφικές δραστηριότητες (Handrinos & Akriotis 1997, Bourdakis 2003, Xirouchakis & Andreou 2009). Τρέφεται αποκλειστικά με ψοφίμια οπληφόρων ζώων μεγάλου ή μεσαίου μεγέθους, από τα οποία επιλέγει τα μαλακά μέρη του σώματος, με ιδιαίτερη προτίμηση στα σπλάχνα (Tucker & Heath 1994, Xirouchakis 2005). Η εξάπλωση των αποικιών του συμπίπτει πάντοτε με την ύπαρξη ασβεστολιθικού υποστρώματος (Xirouchakis & Mylonas 2005b), όπου πολλά ζευγάρια φωλιάζουν μαζί σε απότομες ορθοπλαγιές, φαράγγια αλλά και απόκρημνα βράχια σχεδόν πάνω από τη θάλασσα (Vagliano 1981, Handrinos & Akriotis 1997, Xirouchakis & Mylonas 2004). Στην Κρήτη, όπου ο πληθυσμός του έχει μελετηθεί εκτενέστερα, το υψόμετρο των αποικιών κυμαίνεται από 120-1.100 μ., με ΝΔ κυρίως προσανατολισμό (Xirouchakis & Mylonas 2004). Η αναπαραγωγική περίοδος διαρκεί από τα μέσα Ιανουαρίου μέχρι τα μέσα Μαρτίου, με την πλειονότητα των ωτοτοκιών να λαμβάνει χώρα στα τέλη Φεβρουαρίου. Γεννά ένα αβγό, το οποίο επωάζει για 57 ημέρες, ενώ ο νεοσσός πτερώνεται σε 120-140 ημέρες (Xirouchakis 2003). Η αναπαραγωγική επιτυχία του είδους κυμαίνεται σε 69-82%, ενώ η παραγωγικότητά του σε 0,52 νεοσσούς/αναπαραγωγικό ζευγάρι/έτος. Κατά μέσο όρο στα νησιά πτερώνονται 70-90 μικρά ετησίως (Xirouchakis & Tsiakiris in press).

Απειλές: Η δευτερογενής δηλητηρίαση με δολώματα αποτελεί τη σοβαρότερη απειλή για το είδος, τόσο στην ηπειρωτική Ελλάδα όσο και στα νησιά. Η λαθροθηρία και η χωροθέτηση αιολικών πάρκων κοντά σε αποικίες ή περιοχές έντονης αναζήτησης τροφής αποτελούν επιπλέον πηγές θνησιμότητας. Οι αλλαγές χρήσεων γης, ο ενστατικός των ζώων και το κλείσιμο των παράνομων χωματερών συρρικνώνουν και υποβαθμίζουν το βιότοπο τροφοληψίας.

Μέτρα διατήρησης που υπάρχουν: Προστατευόμενο είδος, όλες του οι αποικίες απαντώνται σε περιοχές του δικτύου ΖΕΠ/Natura 2000. Ο πληθυσμός του παρακολουθείται συστηματικά μόνο στην Κρήτη, ενώ ορισμένες αποικίες στη Μακεδονία και στη Θράκη υποστηρίζονται συστηματικά με τεχνητή παροχή τροφής (ταΐστρες). Στην Κρήτη υπάρχουν δύο περιφραγμένες ταΐστρες, που συντηρούνται περιστασιακά από κτηνοτρόφους των γύρω περιοχών.

Μέτρα διατήρησης που απαιτούνται: Χρειάζεται αυστηρός έλεγχος της παράνομης χρήσης δηλητηριασμένων δολωμάτων και συστηματική λειτουργία ταΐστρων, ώστε να συντηρούνται οι εναπομείνασες αποικίες. Απαιτείται επίσης μελέτη των επιπτώσεων της λειτουργίας των υφιστάμενων αιολικών πάρκων και διατύπωση προδιαγραφών για τη χωροθέτηση των σχεδιαζόμενων. Σε όλες τις περιπτώσεις, οι δράσεις διαχείρισης του είδους θα πρέπει να περιλαμβάνουν προγράμματα παρακολούθησης των αποικιών και ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης του κοινού, με στόχο τη μείωση της λαθροθηρίας.